

Скрипник Н. І.

ORCID 0000-0002-6847-200X

Кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри української філології,
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
(Вінниця, Україна) E-mail: Nadiyoniia@gmail.com

АУДІЮВАННЯ ЯК АКТИВНИЙ ВИД МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена аналізу психолінгвістичних особливостей аудіювання як рецептивного виду мовленнєвої діяльності. У ній зауважується, що ефективність формування мовленнєвої компетенції студентів-словесників залежить від цілеспрямованого пошуку шляхів удосконалення видів мовленнєвої діяльності. Наголошується, на тому, що рівень мовленнєвої компетенції студентів-філологів значною мірою залежить від рівня компетенції в усіх видах мовленнєвої діяльності й, зокрема, від володіння таким її видом, як аудіювання (це більш складний спосіб отримання інформації, адже під час аудіювання слухач не зможе повернутися і зосередитися на незрозумілих мовних чи фактологічних явищах). З'ясовано, що без аудіювання неможливе формування мовленнєвої компетентності, бо матеріальною основою цього виду мовленнєвої діяльності є звукова система мови. А також під час аудіювання студент одержує інформацію, сприймає й розуміє думки інших людей. Цей вид мовленнєвої діяльності дає можливість опанувати ритм і правильність вимови, розпізнати мовленнєві одиниці, а одиницею мовленнєвої діяльності є мовленнєва дія, яка й формує навички мовлення, у процесі виконання того чи іншого виду мовленнєвої діяльності – мовленнєві вміння. Акцентовано те, що знання, навички та вміння студентів гуманітарно-педагогічного коледжу потребують значного поліпшення в удосконаленні мовленнєвої компетенції.

Метою розвідки є вказати на необхідність формування мовленнєвої компетентності студентів-філологів із урахуванням умінь і навичок реалізації одного з базових видів рецептивної мовленнєвої діяльності.

Методологію статті складає система загальнонаукових та загальнододаткових методів дослідження. Використано метод системного аналізу, синтезу, діяльнісний, метод спостереження, метод вправ тощо.

Наукова новизна. Уточнено зміст понять «аудіювання», «аудитивні вміння» та «мовленнєві вміння»; визначено, що процес аудіювання може бути ефективним лише за умови наявності чіткої комунікативної настанови до слухання та адекватного сприйняття настанови; з'ясовано, що саме аудіювання забезпечує сприймання і розуміння усного мовлення, а також є одним із засобів розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності.

Висновки. Отже, реалізація мовленнєвої мети навчання українськомовних дисциплін передбачає не лише знання мовних засобів, необхідних і достатніх для спілкування, а й автоматизоване їх використання в актах комунікації. У зв'язку з цим важливе значення для методики має розмежування одиниць мови й мовлення, без чого неможливо побудувати ефективний процес оволодіння якісним мовленням.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, рецептивний вид мовленнєвої діяльності, аудіювання, види аудіювання, вправи для аудіювання.

Постановка проблеми. Закон України про «Вищу освіту», Державний стандарт вищої освіти висувають нові вимоги до підготовки майбутніх учителів української мови. З-поміж основних напрямів модернізації вищої педагогічної освіти найбільш актуальним сьогодні є високий рівень сформованості комунікативно-мовленнєвої компетентності. Так, у нашому дослідженні, ми зосередимося на удосконаленні усної форми мовленнєвої діяльності, а саме, аудіюванні.

Мовленнєва підготовка студентів-філологів здійснюється нині не тільки у стінах педагогічних освітніх закладів та їх структурних підрозділів, а й у всіх сферах суспільного життя людей.

Нашу публікацію *актуальною* робить комунікативний напрям, який досягається шляхом формування в студентів-словесників необхідних мовних і мовленнєвих умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, та, зокрема, в аудіюванні.

Процес аудіювання передбачає наявність певних умов, включаючи достатнє володіння українською мовою, якою здійснюється передача змісту. Вибір комунікативного завдання залежить від характеру тексту, етапу навчання. Аудитивні вміння та навички є одним із найважливіших факторів для здійснення ефективної усної текстової діяльності та є невід'ємним компонентом текстотвірного компоненту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми аудіювання приділяли увагу такі методисти: Є. Азімов, Г. Архипова, Л. Архипова, Н. Бабич, Г. Бакушева, М. Баранов, Б. Біляєв, Г. Дідук-Ступ'як, В. Зінченко, Г. Іваницька, Т. Ладженська, С. Цінько, Г. Чистякова, Г. Шелехова, А. Щукін та ін. Питанням формування мовленнєвих умінь та навичок присвячені праці: Н. Голуб [2], О. Горошкіної [3], К. Климової, О. Кучерук [4], І. Хом'яка [10], Г. Шелехової [12] та багатьох інших сучасних методистів. Психолінгвістичний аспект розвитку мовлення активно досліджували Л. Виготський, М. Жинкін, І. Зимня, Г. Костюк, І. Синиця та ін.

Метою студій є вказати на необхідність формування мовленнєвої компетентності студентів-філологів із урахуванням умінь та навичок реалізації одного з базових видів рецептивної мовленнєвої діяльності.

Досягненню поставленої мети сприятиме вирішення таких завдань: проаналізувати стан досліджуваної проблеми в лінгвістичній, психологічній і методичній літературі; охарактеризувати види аудіювання; визначити місце й роль аудитивних умінь у комунікативно-мовленнєвій компетентності студентів; продемонструвати вправи для проведення аудіювання.

Методологію статті складає система загальнонаукових та загальнодоповнюючих методів дослідження. Використано метод системного аналізу, синтезу, діяльнісний, метод спостереження, метод вправ тощо.

Наукова новизна. З'ясовано сутність і структуру понять «аудитивні вміння» та «мовленнєві вміння»; уточнено зміст поняття «аудіювання»; визначено, що процес аудіювання може бути ефективним лише за умови наявності чіткої комунікативної настанови до слухання та адекватного сприйняття настанови здобувачем освіти. За нашими спостереженнями, саме аудіювання забезпечує сприймання і розуміння усного мовлення, а також є одним із засобів розвитку комунікативно-мовленнєвої компетенції.

Результати дослідження. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності відіграє велику роль у досягненні практичних, розвивальних, освітніх цілей.

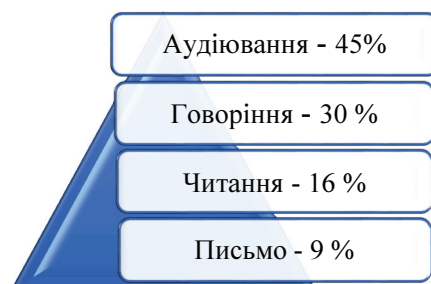
Термін «аудіювання» був уведений у науково-методичну літературу американським психологом Дж. Брауном. Поняття *аудіювання* означає процес сприймання та розуміння усного мовлення. Сміслові сприймання мовлення на слух є перцептивною, мисленнєво-мнемічною діяльністю, яка здійснюється в результаті виконання цілої низки складних логічних операцій (аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння, абстракція, конкретизація тощо) [1].

І. Кочан потрактує аудіювання (*лат. audio – слухати*) як один із видів мовленнєвої діяльності, під час якого людина одночасно сприймає усне мовлення й аналізує його (сміслова обробка інформації), концентруючи на ньому свою увагу. Водночас наголошуючи на неможливості ототожнення аудіювання зі слуханням, оскільки аудіювання відрізняється від нього розумінням усного мовлення, а не лише акустичним сприйманням звукового процесу [7, 53].

М. Пентилюк розглядає аудіювання як вид рецептивної мовленнєвої діяльності, сприймання й розуміння почутого мовлення, аудіотексту, мета якої полягає в осмисленні почутого мовленнєвого повідомлення [8, 21].

Проаналізувавши та узагальнивши наявні тлумачення, у нашому дослідженні ми розуміємо аудіювання як один із чотирьох видів мовленнєвої діяльності, як основу спілкування, як основне джерело отримання знань, як засіб здобуття інформації, сутність якого полягає не лише у сприйманні на слух мовлення, його розумінні, а й є одним із ефективних засобів формування комунікативно-мовленнєвої компетентності студентів-філологів.

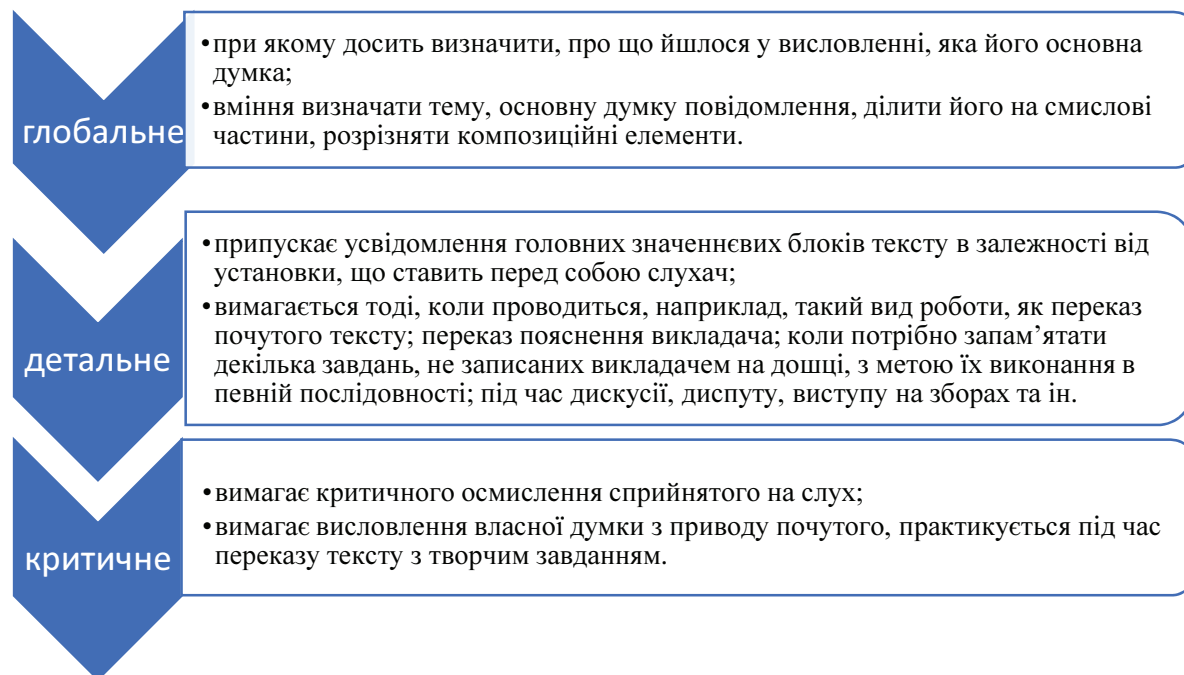
За останніми науковими даними, час, що витрачається на чотири види мовленнєвої діяльності людини, серед яких аудіювання посідає чільне місце, розподіляється таким чином:

Студент-словесник «повинен оволодіти саме мовленнєвим спілкуванням, тобто комунікативною діяльністю, оскільки це живий мотивований процес взаємодії між співрозмовниками (учасниками комунікації), спрямований на реалізацію конкретної життєвої цільової настанови» [6, 82], адже майбутньому фахівцю потрібно усвідомлювати, що «однакові мовні засоби можна організувати і сприйняти по-різному залежно від комунікативних настанов, водночас комунікативні настанови можна вербалізувати в різний спосіб» [9, 30].

Аудіювання крім власне комунікативної функції, виконує й низку допоміжних функцій: стимулює мовленнєву й навчальну діяльність студентів, використовується для ознайомлення здобувачів освіти з новим матеріалом, підвищує ефективність зворотного зв'язку та самоконтролю, впливає на вираження мовлення.

У залежності від особливостей сприйняття тексту виділяють 3 види аудіювання – глобальне, детальне та критичне (за класифікацією Т. Ладиженської) [5, 267]:

Найефективнішим способом перевірки знань під час проведеного аудіювання, незалежно від його виду, є правильні відповіді на тестові запитання.

Основне завдання викладача полягає у тому, щоб навчити студента сприймати потрібну інформацію цілеспрямовано, а тому в навчальній практиці до репродуктивного аудіювання вдаються у процесі проведення усних переказів (докладних, стислих чи вибіркових), а також під час підготовки до творчих робіт.

Слід зазначити, що робота з розвитку вмінь і навичок аудіювання повинна проводитися протягом усього періоду навчання студентів-філологів у закладі вищої освіти. Адже у майбутній професійній діяльності педагог має поєднувати роботу з формування аудитивних навичок і вмінь з іншими видами мовленнєвої діяльності (за сучасною програмою аудіювання проводиться в 5-9 класах): під час пояснення нового матеріалу, у процесі рецензування відповіді однокласника, складання й розігрування діалогів, підготовки до переказів та творів, творчих диктантів та ін.

Сприйняття тексту на слух є більш складним, ніж розуміння при читанні. Складність сприйняття усного тексту зумовлена низкою чинників:

– аудитивний текст (окрім навчального – навчальне аудіювання текстів передбачає реалізацію комунікативної мети – слухання з метою зрозуміти загальний зміст тексту, отримати спеціальну інформацію, детально зрозуміти зміст, відреагувати діями, вербально тощо) слухач не може зупинити, якщо щось незрозуміло, щось пропущено;

– усне повідомлення сприймається й усвідомлюється одночасно, мовна форма сприймається інтуїтивно, без аналізу, свідомість зосереджена на змісті; при сприйнятті усного мовлення на ефективність вилучення інформації впливає темп мовлення, оскільки слухач позбавлений можливості обрати зручний для себе темп, як це можливо при читанні;

– студент має бути уважним, уміти швидко актуалізувати весь попередній мовленнєвий та інформаційний досвід, зосереджувати увагу на змісті висловлення при мінімальному контролі за його мовною формою, мати треновану короткочасну і розвинену довготривалу пам'ять, бути здатним результативно працювати у визначених часових межах.

Таким чином, навчання розумового сприйняття мовлення на слух, означає обов'язкове виконання студентами-словесниками вправ і завдань на формування загальних аудитивних навичок, а також на розвиток і вдосконалення виразності мовлення. Зокрема, О. Хорошковська підкреслює, що лінгводидактика, розглядаючи вміння та навички, виокремлює частково мовленнєві вміння, тобто вміння та навички, пов'язані із засвоєнням мови (зі звуками – норми вимови, словом – лексичний запас, з граматикою – уміння будувати висловлювання на рівні словосполучень і речень), мовленнєві вміння, пов'язані з такими видами мовленнєвої діяльності, як слухання-розуміння, говоріння, читання й письмо, та комунікативні вміння. Останні пов'язані зі спілкуванням та його мотивами [11, 24]. У нашому дослідженні аудитивні вміння належать до мовленнєвих умінь, а отже, мовленнєві вміння – це здатність студентів виразно говорити, реалізуючи в процесі спілкування мовленнєві навички.

За нашими спостереженнями, процес аудіювання може бути ефективним лише за умов наявності чіткої настанови до слухання та адекватного сприйняття настанови адресатом. Відповідно, вправи для аудіювання доцільно будувати за такою схемою:

1) завдання перед прослуховуванням тексту (ефективність аудіювання покращується, якщо викладач пропонує студентам проблемне завдання, наприклад: *«Прослухайте текст. Чи погоджуєтесь ви з думкою автора? Випишіть ті дієслова, що запам'ятали. Перелічіть дійових осіб, про яких йдеться в тексті. Доведіть достовірність або недостовірність описаного факту»*);

2) прослуховування тексту;

3) завдання після прослуховування (наприклад: *«Визначте тему тексту та мікротему. Самостійно сформулюйте пункти складного плану. Запишіть їх. Складіть 4-5 тестових запитань для аудіювання. Складіть 6 речень із однорідними членами та узагальнювальними словами. Доповніть речення. Підготуйте есе про прослухану інформацію»*).

Під час проведення занять з лінгводидактичних дисциплін, ми використовуємо для навчання студентів-філологів аудіювання подібні завдання:

1. Пояснювальний диктант. Поясніть, про які види мовленнєвої діяльності йдеться в кожному з речень. До яких видів мовленнєвої діяльності ви вдаєтесь у процесі роботи над диктантом?

1. Губами говори, а руками роби.
2. До чужого рота не приставиш ворота.
3. Грамотний вміє читати і рядки, і між рядками.
4. Книга для людини – віконце в світ.
5. Пусти вуха межі люди, то багато вчуєш.
6. Слухачам вуха не болять.
7. Красно говорить, а слухати нічого.
8. Як почалися жнива, будь скупішим на слова.
9. Що за сила в пері й чорнилі?
10. Що записано пером, не витягнеш і волон.
11. Так перо пише, як муха дише (*Народна творчість*).

- П. 1. Слова прилітають і стеляться на папері, плачучи, сміючись, мов ті діти (*Т. Шевченко*).
2. Слова вибухали якись майже вульгарні, руйнуючі, ішли ніби зовсім не з її вуст (*О. Гончар*).
3. Життя без книги – хата без вікна, тюрма глуха і темна, як труна.
4. Крізь вікна книг свободи світло ллється, майбутнього видніє далина (*Д. Павличко*).
5. На біле поле гайвороння літер впаде як хмари, цілі хмари строф (*Ліна Костенко*).
6. Ще ваше слово ляже на папір, обпікши душу, затуманить зір (*В. Гриценко*).
7. Слово по слову – завели річ про мене (*Панас Мирний*).

2. Визначення стилю і типу мовлення поданих уривків із текстів.

А. Осіння пора! Як заворожує вона своєю красою! Але найбільш чарівним і гарним постає перед нами осінній ліс. Чудово, неначе в казці! Усе навколо виблискує під яскравими промінчиками лагідного сонечка. Вже не почувеш веселих пісень дзвінкоголосих пташок.

Б. «Людина» – таке знайоме слово. Як часто ми чуємо: «Ось народилася ще одна людина», «Він буде великою людиною», «Оце так людина!» – і не замислюємося, що ж насправді криється за цими фразами. Хтось сказав: «Новонароджений схожий на чистий аркуш паперу». Він ніякий – ні гарний, ні поганий. Але ось питання: звідки ж беруться негідники, з кого виростають благородні люди? І чи всі мають право називатися людиною?

В. Розрізняють велику панду й малу панду. Велика панда (бамбуковий ведмідь) – ссавець, якого тепер відносять до родини ведмедевих. Ця тварина нагадує ведмедя, але має круглішу голову, що нагадує чорно-білу маску. Велика панда живе в листяних та хвойних лісах із густим бамбуковим підліском у гористих місцевостях центрального Китаю, таких як Сичуань і Тибет, на висоті від 1200 до 4000 м над рівнем моря (*За матеріалами Інтернет-джерел*).

3. Тексти для розвитку навичок аудіювання.

Висновки. Сьогодні для викладача важливим завданням на заняттях із лінгводидактичних дисциплін є моделювання реальних ситуацій спілкування. Мова йде про необхідність принципового переходу від традиційної освітньої практики до пошуку специфічно нових форм викладання, які лежать в основі компетентнісного підходу. Сприймання та розуміння усного мовлення забезпечує такий вид мовленнєвої діяльності, як аудіювання. Аудіювання не слід змішувати зі слуханням. Важливою психологічною особливістю аудіювання є одноразовість, неповторність цього виду рецептивної мовленнєвої діяльності у природних умовах спілкування. Аудіювання навчає культури мовлення: слухати співрозмовника уважно та завжди дослуховувати до кінця, що є важливим під час розмови, а також при вирішенні питання підвищення рівня вираження й професійної мовленнєвої діяльності майбутніх учителів української мови. Сформованість саме комунікативно-мовленнєвих умінь студентів-філологів, на нашу думку, дасть змогу майбутнім фахівцям, адаптуватися в новому соціально-культурному просторі та успішно продовжувати навчати вже своїх вихованців. У перспективі вбачаємо дослідити методи та прийоми, які спрямовані на формування комунікативно-мовленнєвої компетентності студентів-філологів іншого виду мовленнєвої діяльності, а саме, читання, адже неможливо покращити професійно орієнтовану мовленнєву компетентність у цілому, працюючи лише над одним-двома її видами.

References

1. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования. Москва: АПН РСФСР, 1956. 519 с. Vygotskiy, L. S. (1956). Izbrannyie psihologicheskie issledovaniya [Selected Psychological Research]. Moskva: APN RSFSR [in Russian].
2. Голуб Н. Система вправ з риторики для студентів педагогічних спеціальностей. *Дивослово*. Київ, 2007. № 12. С. 21–25. Holub, N. (2007). Systema vprav z rytoryky dlia studentiv pedahohichnykh spetsialnostei [System of Rhetoric Exercises for Students of Pedagogical Specialties]. *Dyvoslovo*, 12, 21–25. [in Ukrainian].

3. Горошкіна О. Соціокультурний аспект навчання української мови як іноземної. *Українська мова і література в школах України*. Київ, 2015. № 9 (149). С. 30–32.
Horoshkina, O. (2015). Sotsiokulturnyi aspekt navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Socio-Cultural Aspect of Teaching Ukrainian as a Foreign Language]. *Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy – Ukrainian Language and Literature in Schools of Ukraine*, 9 (149), 30–32. [in Ukrainian].
4. Кучерук О. А. Розвиток риторичної компетентності студентів-філологів у процесі риторичної освіти. *Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі*: збірник наукових праць. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2015. 220 с.
Kucheruk, O. A. (2015). Rozvytok rytorychnoi kompetentnosti studentiv-filolohiv u protsesi rytorychnoi osvity [Development of Rhetorical Competence of Students of Philology in the Process of Rhetorical Education]. *Aktualni problemy formuvannia rytorychnoi osobystosti vchyelia v ukrainomovnomu prostori:– Actual Problems of Formation of Rhetorical Personality of a Teacher in Ukrainian-Speaking Space*. Zhytomyr, Ukraine: Vyd-vo ZhDU [in Ukrainian].
5. Методика преподавания русского языка / Баранов М. Т., Ладыженская Т. А., Львов М. Р., Ипполитова Н. А., Ивченков П. Ф. Москва: Просвещение, 1990. 368 с.
Baranov, M. T., Ladyzhenskaya, T. A., Lvov, M. R., Ippolitova, N. A., and Ivchenkov, P. F. (1990). Metodika prepodavaniya russkogo yazyika [Methods of Teaching Russian]. Moscow, Russia : Prosveschenie [in Russian].
6. Пентиліук М. І. Мовна особистість учня в перспекції мовленнєвого спілкування. *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики*: збірник статей. Київ: Ленвіт, 2011. С. 80–84.
Pentyliuk, M. I. (2011). Movna osobystist uchnia v prospektsii movlennievoho spilkuvannia [Linguistic Personality of a Student in the Prospect of Speech Communication]. *Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky – Actual Problems of Modern Linguadidactics*, 80–84. [in Ukrainian].
7. Словник-довідник з методики викладання української мови / Н. М. Захлюпана, І. М. Кочан. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 249 с.
Zakhlupana, N. M., & Kochan, I. M. (2002). Slovnyk-dovidnyk z metodyky vykladannia ukrainskoi movy [Dictionary-Reference Book on Methods of Teaching Ukrainian]. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka [in Ukrainian].
8. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник / кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленсвіт, 2015. 320 с.
Pentyliuk, M. I. (Eds.). (2015). Slovnyk-dovidnyk z ukrainskoi lnhvodydaktyky: navchalnyi posibnyk [Dictionary-Reference Book on Ukrainian Linguodidactics: Textbook]. Kyiv, Ukraine : Lensvit [in Ukrainian].
9. Тищенко О. Комунікативний аспект у навчанні мови. *Дивослово*. 2005. № 6. С. 30–32.
Tyshchenko, O. (2005). Komunikatyvnyi aspekt u navchanni movy [Communicative Aspect in Language Learning]. *Dyvoslovo*, 6, 30–32. [in Ukrainian].
10. Хом'як І. М. Єдність усного і писемного мовлення. *Нова педагогічна думка*. 1997. № 4. С. 36–37.
Khomiak, I. M. (1997). Yednist usnoho i pysemnoho movlennia [Unity of Oral and Written Speech]. *Nova pedahohichna dumka – New Pedagogical Thought*, 4, 36–37. [in Ukrainian].
11. Хорошковська О. Н. Методика навчання української мови у початкових класах шкіл з російською мовою викладання. Київ: Промінь, 2006. 256 с.
Khoroshkovska, O. N. (2006). Metodyka navchannia ukrainskoi movy u pochatkovykh klasakh shkil z rosiiskoiu movoiu vykladannia [Methods of Teaching Ukrainian in Primary Schools with Russian as the Language of Instruction]. Kyiv, Ukraine : Promin [in Ukrainian].
12. Шелехова Г. Використання вправ з аудіювання і читання на уроках рідної мови в 6 класі. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 4. С. 2–6.
Shelekhova, H. (2005). Vykorystannia vprav z audiuvannia i chytannia na urokakh ridnoi movy v 6 klasi [Using Listening and Reading Exercises in Native Language Lessons in 6th Grade]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian Language and Literature at School*, 4, 2–6. [in Ukrainian].

Скрупник Н.

ORCID 0000-0002-6847-200X

Ph.D. in Philological Sciences
Head of Ukrainian Philology Department,
Communal Institution of Higher Education
«Vinnytsia Humanitarian and Pedagogical College»
(Vinnytsia, Ukraine) E-mail: Nadiyonua@gmail.com

**AUDITING AS AN ACTIVE TYPE OF SPEECH ACTIVITY
IN THE EDUCATIONAL PROCESS
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

The article is aimed at the analysis of psycholinguistic features of the processes of oral perception of speech, characteristic of listening comprehension as a receptive type of speech activity. The effectiveness of the formation students' vocabulary speech competence depends on the purposeful search for ways to improve the types of speech activity. It is emphasized that the level of students-philologists' speech competence largely depends on the level of competence in all the types of speech activity and, in particular, on the possession of such a form as listening comprehension (this is a more complex way to grasp information, because during listening the listener is unable to return and concentrate on incomprehensible linguistic or factual phenomena). It was found that without listening comprehension, as well as without other types, it is impossible to form speech competence, because the material basis of this type of speech activity is the sound system of speech. And also during listening comprehension the student receives information, perceives and understands other people's thoughts. This type of speech activity makes it possible to master the rhythm and correctness of pronunciation, to recognize speech units, and the unit of speech activity is speech action, which forms speech skills in the process of performing a particular type of speech activity – speaking skills. Attention is drawn to the fact that the knowledge, skills and abilities of students of the Humanities and Pedagogical College need significant improvement of speech competence.

*The **purpose** of the investigation is to point out the need to form students-philologists' speech competence, taking into account the skills and abilities of one of the basic types of receptive speech activity.*

*The **methodology** of the article consists of a system of general scientific and general complementary research methods. The methods of system analysis, synthesis, activity, observation method, exercise method, etc. are used.*

***Scientific novelty.** The meaning of the concepts «listening», «auditory skills» and «speaking skills» has been clarified; it is determined that the listening process can be effective only if there is a clear communicative instruction to the listening, and adequate perception of the instruction by the student. It was found that listening provides the perception and understanding of oral speech, as well as is one of the means of developing communicative and speech competence.*

***Conclusions.** Realization of the speech goal of teaching Ukrainian-language disciplines involves not only the knowledge of language tools necessary and sufficient for communication, but also their automated use in communication. In this respect, it is important for the methodology to distinguish between the units of language and speech, without which it is impossible to build an effective process of mastering quality speech.*

***Key words:** speech competence, receptive type of speech activity, listening, types of listening, exercises for listening.*

Стаття надійшла до редакції 26.09.2020

Рецензент: **І. М. Хом'як**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія», академік Академії наук вищої школи України